

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för utbildningsvetenskap

Pedagogers upplevelser av elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer

-inkludering, svårigheter, anpassningar och det sociala samspelet.

Johanna Lång & Sanna Mattsson Wallin

2023

Examensarbete, Grundnivå (yrkesexamen), 15 hp
Pedagogik
Grundlärarprogrammet med inriktning mot arbete i
fritidshem Kursnamn: PEG 701

Handledare: Catarina Wahlgren
Examinator: Liya Kalinnikov

Sammanfattning

Vårdnadshavare till barn med olika NPF-diagnoser (neuropsykiatriska funktionsvariationer) har i flera debattartiklar i dagspressen lyft sina barns svårigheter att klara av skolan. Syftet med den här studien var att undersöka pedagogernas upplevelser kring elever med NPF. Nio respondenter har intervjuats kring sina upplevelser av NPF elevernas svårigheter i undervisningen och det sociala samspelet, samt vilka anpassningar och stöd som de kunde ge eleverna. De gav sin syn på hur de upplever inkludering. Respondenterna arbetar på två olika skolor i norra Sverige. Analysen av resultatet gjordes genom en innehållsanalys där resultatet delades in i teman. Studien har sin teoretiska utgångspunkt ur det sociokulturella perspektivet. Resultatet visar att respondenterna använde sig av anpassningar med hjälp av material, miljö, personliga resurser och varierande undervisning, vilket går att koppla till begreppen scaffolding som ingår i det sociokulturella perspektivet. Detta kan innebära metoder som arbete i par eller grupp, stationsarbete, bildstöd och att ha en närvarande pedagog som ska finnas till och stötta eleverna. Resultatet bekräftar tidigare forskning. Slutsatserna i studien blev att pedagogernas verktyg för anpassningar och inkludering överensstämmer med läroplanens centrala innehåll och delar av barnkonventionen. Resultatet visar att respondenterna hade önskat ett större stöd från specialpedagogen i sitt arbete med NPF elever för att kunna skapa rätt förutsättningar för dem.

Nyckelord: NPF, svårigheter, inkludering, anpassningar, sociala situation

Innehållsförteckning

1.	Inledning	1
2.	Syfte	2
2.1	Frågeställningar	2
3.	Bakgrund.....	3
3.1.	Neuropsykiatriska funktionsvariationer.....	3
3.2.	Styrdokument.....	3
3.4.	Barnkonventionen	4
4.	Vad säger litteraturen om NPF	4
5.	Forskningsgenomgång	5
5.1.	Databassökning	5
5.2.	Inkludering	5
5.3.	Svårigheter i undervisningen och det sociala samspelet	6
5.4.	Anpassningar och stöd i undervisningen och det sociala samspelet.....	7
6.	Sammanfattning av bakgrunden	7
7.	Teoretiska perspektiv.....	8
7.1.	Sociokulturella perspektivet.....	8
8.	Metod	9
8.1.	Tillvägagångssätt.....	9
8.2.	Urval.....	10
8.3.	Forskningsetiska aspekter.....	10
8.4.	Validitet och reliabilitet.....	11
9.	Resultat	12
9.1.	Inkludering är en viktig del i skolan	12
9.2.	Svårigheter är pedagogers svårigheter.....	12
9.3.	NPF- barns svårigheter att tolka omvärlden och relationer	12
9.4.	Svårigheter att anpassa sig till undervisningens förväntningar	13
9.5.	Pedagogernas uppfattning av anpassningar.....	13
9.6.	Anpassningar i det sociala samspelet	14
9.7.	Anpassningar genom material	14
9.8.	Anpassningar genom miljö	14
9.9.	Anpassningar genom resurser	15
9.10.	Anpassningar genom en varierande undervisning	15
10.	Resultatanalys	16
11.	Diskussion	17
11.1.	Resultatdiskussion	17
11.2.	Inkludering är en viktig del i skolan	17
11.3.	Svårigheter är pedagogernas svårigheter	17
11.4.	NPF- barns svårigheter att tolka omvärlden och relationer	18
11.5.	Svårigheter att anpassa sig till undervisningens förväntningar	18
11.6.	Pedagogernas uppfattning av anpassningar.....	19
11.7.	Anpassningar i det sociala samspelet	19

11.8.	Anpassningar genom material	20
11.9.	Anpassningar genom miljö	21
13.	Metodreflektion.....	22
14.	Förslag till fortsatt forskning.....	23
	Referenslista	24
	Bilaga	27

1. Inledning

I studien kommer begreppet pedagoger att användas. Begreppet pedagoger kommer att användas i syfte att benämna lärare och fritidshemslärare. Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) är ett samlingsnamn för olika diagnoser som innefattar koncentrationssvårigheter. I studien kommer förkortningen NPF att användas.

Vårdnadshavare har engagerat sig i sina barns svårigheter i skolan och har skrivit debattartiklar i tidningarna Aftonbladet och Omtanke.today. Att inte känna sig sedd eller hörd som barn medför att de utsätts för mobbning men också att de inte når målen i skolan. Det är vardag för elever med en NPF- diagnos, neuropsykiatrisk funktionsvariation (Lundh, 2022, 8 augusti, Hemlin och Järnehall, 2019, 2 juli & Alm, 2017, 24 september). Ämnet har valts utifrån den samhällsrelevans som finns, något som stöds av Hjärne (2012) och Gillberg (2013) studier att NPF- diagnoser ökar i samhället samt fått större relevans då det finns minst en elev i varje klass med en NPF- diagnos. Detta ställer ökade krav på pedagogerna, menar Hjärne (2012). I studien utgår vi från hur pedagoger upplever att NPF elever blir inkluderade i aktiviteter, undervisningen och i det sociala på fritidshemmet och i skolan. De får ge sin syn på vilka svårigheter de upplever hos eleverna, samt vilka anpassningar de behöver. Hjärne (2012) resultat beskriver att skolan ska vara utformad för alla men att det inte är fallet, då alla inte passar in i den tänkta mallen. Att pedagogerna behöver vara mer förberedd på att anpassa undervisningen för de eleverna. Balldin och Hedevåg (2013) resultat visar att NPF eleverna har svårare att uppnå vissa mål som finns i läroplanen, något som de bör uppnå för att klara skolan.

Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2022) beskriver att skolan ska vara en plats där alla ska ha rätt till samma förutsättningar, utveckling och inhämtning av kunskap. Skolan ska sträva efter en öppenhet mot människors olikheter, och ha respekt för andra, då ingen ska diskrimineras i skolan på grund av en funktionsnedsättning m.m. (Skolverket, 2022). Ett viktigt begrepp inom skolans verksamhet är inkluderande. Holmberg (2020) beskriver att inkluderande innebär att skolan ska sträva efter att utforma utbildningen så den passar alla elever, där olikheter inte ska ses som en belastning och att mångfalden är en tillgång menar Holmberg (2020). Att alla eleverna ska trivas och få en gemenskap. Något som studien utgår från och hur respondenterna arbetar för en inkluderande undervisning och miljö.

2. Syfte

Syftet med studien är att undersöka pedagogernas syn på arbetet med NPF elever. För att undersöka detta har vi ställt frågor om hur NPF eleverna blir inkluderade i aktiviteter, undervisningen och i de sociala, samt vilka anpassningar de kan erbjuda dem.

2.1 Frågeställningar

- Vilka svårigheter upplever pedagogerna hos elever med NPF?
- Hur uppfattar pedagogerna inkludering?
- Vilka anpassningar avser pedagogerna att ge elever med NPF?

3. Bakgrund

Under det här avsnittet kommer vi att ta upp förklaringen av neuropsykiatriska funktionsvariationer, styrdokument, elevhälsan och barnkonventionen.

3.1. Neuropsykiatriska funktionsvariationer

NPF är en förkortning av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar där fler diagnoser ingår (Specialpedagogiska skolmyndigheten, 2022). De tillstånd och diagnoser som ingår är Touretts, autismspektrumtillstånd (AST) och ADHD (Attention deficit hyperactivity disorder) samt tal- språkstörning och dyslexi (SPSM, 2022 & Riksförbundet Attention, 2018). En NPF- diagnos förklarar hur hjärnan fungerar och arbetar vid intag av information och tänker samt hur sinnesintryck bearbetas (SPSM, 2022 & Riksförbundet Attention, 2018). Diagnoserna är släkt med varandra, det innebär att en person med någon av diagnoserna ofta har fler. Vanliga svårigheter som kan uppvisas är svårigheter i skolan och samhället, där utvecklingen blir påverkad samt svårigheter med minnet, impulsen, aktivitetsnivån, uppmärksamhet, samspelet med andra och motoriken (Riksförbundet Attention, 2018).

3.2. Styrdokument

Skolverket (2022) beskriver i kapitel ett att verksamheterna ska utgå från värdegrunden i undervisningen. Att alla elever ska kunna skapa en förståelse för andra människor samt att undervisningen ska utgå från en öppenhet. Pedagogerna och eleverna ska ha respekt för allas olikheter, där undervisningen ska tillgodose allas behov för att ge dem möjlighet att nå målen och främja deras lärande och utveckling. Kapitel fyra i läroplanen menar att fritidshemmet ska komplettera skolan genom situationsstyrt lärande samt den fria leken. Undervisningen ska utgå från elevernas intressen och behov för att de ska få en meningsfull fritid, samt ge dem möjlighet att pröva nya saker och skapa nya gemenskaper. För att eleverna ska kunna känna trygghet och tillhörighet genom kamratrelationer, där de också får samarbeta och kommunicera med varandra. Något som bidrar till att de kan hantera konflikter på ett konstruktivt sätt, samt att de får lära sig tillsammans genom aktiviteter (Skolverket, 2022).

3.3. Elevhälsan

EHT är en förkortning av elevhälsan.

Enligt Skollagen (SFS 2010:800) ska elevhälsan innefatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser, samt att de ska främja och förebygga elevernas utbildning. Det ska finnas tillgång till personal med specialpedagogisk kompetens för att insatserna mot elevernas specialpedagogiska insatser kan tillgodoses, samt att det ska finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Enligt Skollagen (SFS 2010:800) ska elevhälsan bedrivas på individ och gruppnivå i samverkan med övriga pedagoger, samt att elevhälsan ska samarbeta med sjukvården och socialtjänsten vid behov.

3.4. Barnkonventionen

Unicef (2009) beskriver barnkonventionen som handlar om barns rättigheter, något som den 1 januari 2023 ingick i den svenska lagen. Barnkonventionen tar upp olika artiklar som handlar om barns rättigheter, något vi anser vara en viktig del i vår studie. Att alla barn ska vara lika mycket värda och har samma rättigheter, samt att ingen ska diskrimineras. Att alla barn oavsett funktionsnedsättning ska ha rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv, samt att de ska få hjälp att delta i samhället. Att alla barn har rätt till utbildning samt att skolan ska vara kostnadsfri och obligatorisk, något som medför tillgänglighet för alla. Att skolan ska hjälpa alla barn att utvecklas samt lära dem om de mänskliga rättigheterna som finns (Unicef, 2009).

4. Vad säger litteraturen om NPF

Enligt Gillberg (2013) hamnar NPF eleverna inför utmaningar i skolan miljö och i samhället som leder till utmaningar för dessa elever. Karlsson (2020) lyfter att NPF elevernas svårigheter kan bero på hur deras energinivå har påverkats under dagen och att deras svårigheter därför upplevs som tydligare under eftermiddagarna under tiden på fritidshemmet. Karlsson (2020) lyfter att det är viktigt att pedagogerna har i åtanke att alla eleverna är olika och har en egen personlighet samt att de har egna intressen, oavsett vilken funktionsnedsättningen de har. Eleverna som har samma diagnos har också olika behov och de därför behöver bli bemötta efter den individ eleven är (Karlsson, 2020). Vidare lyfter författaren att det är viktigt att lyssna på individen och dennes vårdnadshavare som känner eleven för att bemöta elevens behov (Karlsson, 2020).

Sjölund, Jahn, Lindgren och Reuterswärd (2017) beskriver att NPF elever faller mellan de krav som finns och deras förmågor som finns, där eleverna kämpar för att nå de krav som överstiger deras förmågor. Vidare menar Sjölund, m.fl. (2017) att den tydliggörande pedagogiken är ett verktyg som pedagogerna behöver använda sig av, samt de tydliggörande lärmiljöerna där de strukturerar omgivningen utifrån elevernas behov. Inom den tydliggörande pedagogiken som Sjölund, m.fl. (2017) beskriver nämns också det visuella stödet i form av scheman som är uppbyggda utav bilder så att alla elevernas får samma möjligheter till att förstå schemat och instruktioner.

5. Forskningsgenomgång

Under de här avsnittet kommer vi att lyfta fram den tidigare forskningen som hittats om ämnet, där ni först kommer att få en överblick om vilka sökord som använts, och vilka databaser som artiklarna har hittats genom.

5.1. Databassökning

För att hitta forskning har vi använt tre databaser genom Hig's hemsida, Discovery, Diva och BTJ artikelsök. I sökningarna användes *peer-reviewed*-funktionen för att säkerhetsställa att forskningen var vetenskaplig. Sökorden var *has schooling of ADHD students reached a crossroads*, skola, inkludering, specialpedagogik skola, ADHD i skolans praktik, ADHD, diagnoser i skolan, svårigheter diagnoser och ADHD i skolan. Artiklarna har valts efter relevans för forskningsområdet samt innehållet vi behövde.

5.2. Inkludering

Elvstrand, Lago och Lundqvist (2022) resultat visar att pedagogernas attityd till den inkluderande undervisningen är avgörande för om pedagogiken finns tillgänglig för alla elever. Elvstrand, m.fl. (2022) visar att fritidshemmet har ett brett fokus på det inkluderande arbetssättet, där eleverna blir inkluderade oavsett deras behov av stöd för att kunna delta i lek, undervisningen och rutiner. Velasquez (2012) visar att inkludering och integrering är två centrala begrepp för att bli en skola för alla. Velasquez (2012) skriver att inkluderande integrering har sitt fokus på att alla elever får en plats i skolan där de kan bidra utifrån sina förmågor samt att anpassningarna finns i klassrummet där de kan lära om varandras olikheter. Resultatet ur flera studier (Johansson, 2021; Lindblom, 2015; Malmqvist, 2018) visar att NPF elever blir utsatta för segregation och hamnar i egna klassrum, undervisningsgrupper och speciella klasser. Östlund (2017)

resultat visade att pedagogerna med hjälp av verktyg för att inkludera alla, exempelvis mer elevassistenter är ett verktyg. Detta bidrar till en ökad inkludering samt en bättre lärmiljö, där alla elever deltar i undervisningen på samma villkor (Östlund, 2017).

5.3. Svårigheter i undervisningen och det sociala samspelet

Resultatet ur flera studier (Eriksson och Carlsson, 2021; Malmqvist, 2018) visar att NPF elever har svårare att reglera sin uppmärksamhet, hantera sin impuls, hantera sin hyperaktivitet, koncentrationssvårigheter, flexibilitet samt förmågan att planera. Fristedt, Nordfeldt och Gustafsson (2013) resultat beskriver andra svårigheter som NPF eleverna kan uppvisa som exempelvis läs- och skrivsvårigheter och språkstörningar som leder till att eleverna blir mer lättstörda i undervisningen. Fristedt, Nordfeldt och Gustafsson (2013) resultat visar att NPF elever har svårare att planera vid skolarbeten eftersom de inte vet hur arbetet läggs upp eftersom de inte ser slutet på en uppgift. Johansson (2021) resultat visar att NPF elever har svårare i skolan och har sämre resultat och betyg, samt att de har svårare att komma i tid eftersom de saknar en inre klocka. Johansson (2021) resultat visar att NPF eleverna har svårare att skynda och anpassa sig efter andra. Resultatet ur flera studier (Eriksson och Carlsson, 2016; Fristedt, Nordfeldt och Gustafsson, 2013; Johansson, 2021) visar att NPF elever har större risk att hamna i konflikter med både kompisar, lärare och familj. Flera resultat ur studier (Johansson, 2021; Malmqvist, 2013) stärker att NPF eleverna har svårigheter inom det sociala samt att behålla sina vänskapsrelationer. Andra resultat ur (Eriksson och Carlsson, 2016) visar att NPF eleverna har svårare att hantera sina känslor, läsa av kroppsspråk, gester och mimik något som leder till deras bristande vänskapsrelationer. Nilsson Sjöberg (2015) resultat visar att NPF diagnoser beror på miljömässiga och genetiska faktorer. Att en elev får diagnosen NPF innebär en bekräftelse på varför den agerar som den gör, förklara tankar och känslor något som underlättar dennes behov (Nilsson Sjöberg, 2015). Elever som har diagnosen NPF upplever mer än andra elever att de misslyckas och stöter på me svårigheter i skolan vilket orsakar en ond spiral (Nilsson Sjöberg, 2015).

5.4. Anpassningar och stöd i undervisningen och det sociala samspelet

Hjörne (2012) resultat framhäver att NPF diagnoser har blivit accepterade som en rimlig förklaring till skolsvårigheter hos eleverna av både pedagoger och vårdnadshavare, det kan leda till att det blir enklare att hitta anpassningar som passar eleverna. Eriksson och Carlsson (2021) beskriver att NPF eleverna vill klara skolan men att det är som en uppförsbacke för dem. Eriksson och Carlsson (2021) resultat beskriver några anpassningar som eleverna kan få exempelvis längre tid vid prov och uppgifter samt muntliga prov. Malmqvist (2018) resultat framhäver att NPF elever har svårare att följa med i klassrumsundervisningen och att det därför är viktigt att anpassa miljön i klassrummet med exempelvis bestämda platser och regler. Balldin och Hedevåg (2013) resultat visade att pedagogerna behöver hitta rätt anpassningar och stöd som passar den enskilda eleven. Något som hade underlättat om pedagogerna haft kunskap kring anpassningar som kan underlätta deras skolgång. Elever som är i behov av särskilt stöd har ofta någon form av diagnos, i många fall NPF, dessa elever behöver stöd utformat efter deras behov och för att stödet ska bli korrekt måste ett åtgärdsprogram sättas in (Persson, 2004). Att använda ett åtgärdsprogram innebär att stödet planeras, det följas upp och en utvärdering av stödet görs för att veta om stödet hjälpt eleven som är i behov (Persson, 2004).

6. Sammanfattning av bakgrunden

Här kommer vi att sammanfatta forskningsgenomgången tillsammans med styrdokument och barnkonventionen.

Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2022) visar att skolan och fritidshemmet ska arbeta utifrån alla elevernas intressen och behov, där eleverna ska få samarbeta med varandra genom olika aktiviteter. De visar att eleverna och pedagogerna förankrat en värdegrund och respekt för andra människors olikheter samt deras lika värde. Kapitel fyra i läroplanen handlar om fritidshemmet central innehåll och mål, där fritidshemmet fungerar som ett komplement för skolan där elever får meningsfull fritid och verktyg till att nå målen i skolan (Skolverket, 2022). Uncief (2009) visar att alla barn har samma rättigheter och lika värde där skolans arbete är viktigt för att barnen inte blir diskriminerade på grund av kön, etnicitet eller funktionsnedsättning.

Skollagen (SFS 2010:800) visar att elevhälsans arbete utgår från varje enskild individs behov av stöd och anpassningar, där de arbetar för att ge elever rätt förutsättningar för att klara av skola. Skollagen (SFS 2010:800) visar att elevhälsans arbete är baserad på både grupp och individnivå, där de vid speciella tillfällen samarbetar med sjukvården och socialtjänsten.

Elvstrand, Lago och Lundqvist (2022) visar att attityden till ett inkluderande arbete kan vara avgörande för hur eleverna tar emot undervisning och om pedagogiken blir tillgänglig för alla eleverna. Velasquez (2012) visar att inkluderande integrering är centralbegrepp som gör skolan tillgänglig för alla och att eleverna lär om varandras olikheter när anpassningar finns tillhands i klassrummet. Svårigheter som flera studier ((Eriksson och Carlsson, 2021; Malmqvist, 2018) visar är att NPF elever har svårigheter med att hantera sin impuls, uppmärksamhet, hyperaktivitet och koncentrationssvårigheter. Johansson (2021) visar att NPF eleverna har svårigheter med att skynda sig och att anpassa sig efter andra, då de inte är lika flexibla som andra elever är. Hjørne (2012) visar i sitt resultat att NPF diagnoserna har blivit en rimlig förklaring till elevernas svårigheter och att de har blivit accepterat hos pedagoger och vårdadshavare och att det leder till att rätt anpassningar sätts in. Eriksson och Carlsson (2021) tar upp anpassningar som längre tid vid prov eller genomföra muntliga prov för att få samma förutsättningar som andra.

7. Teoretiska perspektiv

Här kommer vi att beskriva det teoretiska perspektiv som studien kommer att utgå från samt ett viktigt begrepp för elevernas inhämtning av kunskap och utveckling.

7.1. Sociokulturella perspektivet

Säljö (2012) beskriver begreppet scaffolding som har betydelse för elevernas lärande, utveckling och gemenskap. Scaffolding innebär att pedagogerna ska finnas till och ge stöd till eleverna men att sedan backa och bli avvaktande och låta eleverna klar sig själva (Säljö, 2012), något som studien kommer att utgå från hur respondenterna arbetar för att stödja eleverna i undervisningen och de sociala. Säljö (2012) beskriver det sociokulturella perspektivet som att eleverna får förståelse för hur samspel och lärande fungerar när vi integrerar med varandra. Enligt det sociokulturella perspektivet är pedagogernas stöd till eleverna viktigt för att ge dem en möjlighet till lärande men

också att eleverna är viktiga för varandra då de kan lära av varandra. Undersökningen utgår från hur respondenterna arbetar för att utveckla nya kunskaper och färdigheter hos eleverna.

8. Metod

Under det här avsnittet kommer vi att beskriva vårt tillvägagångssätt, urval, databassökning, forskningsetiska aspekter samt validitet och reliabilitet.

8.1. Tillvägagångssätt

Studien utgår från en kvalitativ metod genom semistrukturerade intervjuer. Intervjuerna utgår från en intervjuguide som är utformad från olika teman (Bryman, 2018). Temana som valts är svårigheter, sociala samspel samt inkludering och anpassningar.

Intervjuerna som ingår i en kvalitativ metod är mindre strukturerade och ger respondenterna större möjlighet att svara på frågorna genom en frihet och på deras sätt (Bryman, 2018).

Innan studien skulle genomföras kontaktade vi olika pedagoger inom skolan och fritidshemmet för att kunna genomföra intervjuerna. Då vi är bosatta på olika orter i norra Sverige är respondenterna från olika skolor. Den ena skolan ligger i glesbygden och den andra ligger i en mindre ort och är en F-9 skola. Respondenterna som deltagit i studien är över 18 år. Intervjuerna har skett i en lugn miljö, enskilt med varje respondent, för att få tydliga svar där de inte kan påverka varandra (Bryman, 2018).

Intervjuerna har skett med ett lätt och förståeligt språk för att respondenterna skulle förstå vad vi menade, intervjuerna genomfördes under en kort tidsperiod.

Respondenterna som deltog arbetar i skolan eller på fritidshemmet, de valdes ut då de dagligen är omgiven av NPF elever, något som ger oss en bra insyn och svar på de frågor vi ställde. Innan intervjuerna skickade vi ut frågorna i förväg så att respondenterna skulle kunna förbereda sig. 10 stycken intervjuer skulle genomföras men på grund av sjukdom fick vi ihop 9 intervjuer. Intervjuerna pågick mellan 20-30 minuter med varje respondent, där intervjuerna utgick från en färdig mall som vi färdigställt innan kring det ämne vi vill forska om. Intervjuerna har spelats in och transkriberats samt att vi antecknade under intervjuerna för att sedan sammanställa svaren för att få fram resultatet (Bryman, 2018). I studien har vi genomfört en innehållsanalys som Olsson och Sörensen (2011) beskriver att analysen sker av de

råmaterial som blivit insamlade i undersökningen för att synliggöra komponenter som är grunden för arbetet. I detta arbete innebär det våra transkriberade intervjuvar.

8.2. Urval

Studien utgår från ett bekvämlighetsurval som innebär att respondenterna väljs efter den tillgänglighet som finns i forskarens närhet och har relevans för studien (Bryman, 2018). Genom att studien utgår från ett bekvämlighetsurval har vi valt att fråga personer i våran närhet om de skulle kunna delta i våran studie, där vi kontaktade respondenterna direkt via fysiskt kontakt. Respondenterna i vår närhet har vi arbetat med och därför valde vi ut dessa respondenter till vår studie då vi ansåg att de kunde svara på våra forskningsfrågor. Dock menar Bryman (2018) att det kan vara problematiskt med ett bekvämlighetsurval då alla respondenter möjligtvis inte är insatta i ämnet. Tio respondenter tillfrågades men ett bortfall på grund av sjukdom, så totalt var det nio respondenter som deltog i vår studie. Bryman (2018) tar upp det målstyrda urvalet som vår studie utgår från då respondenterna valts ut efter de forskningsfrågor vi hade så att vi kunde få relevanta svar. Snöbollsurvalet är också något som ingår i vår studie eftersom respondenterna har valt utifrån erfarenhet kring forskningsfrågor samt att de innebär att fler respondenter kan delta i studien (Bryman, 2018). Något som vi valde att använda oss av eftersom vi har intervjuat respondenter från två olika skolor för att få en större variation på svaren.

8.3. Forskningsetiska aspekter

Innan vi påbörjade intervjuerna så valde vi att informera de tänkta respondenterna om innehållet med vår studie, vad för typ av frågor som skulle komma samt att det var frivilligt att delta och avsluta när de ville. Att avbryta sin medverkan är något som kallas för informationskravet (Bryman, 2018). Vi samlade in deras samtycke vid information om studien när vi frågade om de ville delta genom muntlig kommunikation där vi fick ett okej att de ville delta, något som går in under samtyckeskravet (Bryman, 2018). Konfidentialitetskravet innebär att respondenterna kommer att förbli anonyma och att det inte kommer finnas något som kan kopplas till respondenten och dennes arbetsplats. Nyttjandekravet innebär att informationen som samlats in är något som endast får användas i denna studie som respondenterna har blivit informerade om (Bryman, 2018).

8.4. Validitet och reliabilitet

Validitet är något som utgår från hur bedömningar som dras av slutsatserna hänger ihop eller inte i en studie (Bryman, 2018). Studiens teoretiska utgångspunkt är från det sociokulturella perspektivet, och begreppet inkludering. Den teoretiska utgångspunkten som valts hänger ihop med studiens syfte och innehåll. Bryman (2018) menar att forskaren får en annan bild av miljön och de sociala, något som leder till en hög överensstämmelse.

Reliabilitet handlar om tillförlitlighet, något som framkommit under våra intervjuer då det har skett i fysisk form i lugna miljöer. Intervjuerna har skett med pedagoger som arbetar inom skolan och fritidshemmet för att få konkreta svar på våra intervjufrågor. Bearbetningen av datan har skett tillsammans efter genomförda intervjuer, vi är två som genomfört intervjuerna på olika orter. Att intervjuerna skett på olika orter bidrar till att vi fått varierande svar, och mer data att utgå från i vår studie. Något Bryman (2018) beskriver inom den interna reliabiliteten där forskarna ska samarbeta och komma överens om hur innehållet i studien ska tolkas.

9. Resultat

Här kommer resultatet att presenteras, de är indelat i rubriker, första delen kommer att handla om hur pedagogerna uppfattar inkludering, sedan kommer avsnittet om vilka svårigheter pedagogerna upplever NPF- elever kan ha och det sista stycket handlar om vilka anpassningar dessa elever kan behöva.

9.1. Inkludering är en viktig del i skolan

Samtliga respondenter är eniga om att inkluderingsarbetet är en viktig del i skolan och på fritidshemmet. Respondenterna lyfte en viktig del inom det inkluderande arbetet som handlar om att alla eleverna ska befinna sig i klassrummet fast det ibland kan handla om kortare stunder. Respondenterna menade att inkluderingsarbetet är något som ständigt pågår. Samtliga respondenterna upplever att det är lättare att inkludera alla eleverna på fritidshemmet då verksamheten är bredare och friare än skolan.

9.2. Svårigheter är pedagogers svårigheter

Vi har kategoriserat respondenternas svar utifrån de svårigheter som de uppfattar kring det sociala samspelet och de som uppkommer i undervisningssituationer.

Respondenterna lyfte att NPF elevernas svårigheter inte bara är elevens utan också pedagogernas svårigheter, då de saknar tillräckliga kunskaper kring de NPF- diagnoser som finns. De menade att om deras kunskap hade varit bättre att de lättare kunnat anpassa undervisningen som hade medfört att NPF eleverna kan känna trygghet.

Respondenterna lyfte att NPF elever kan ha svårigheter med att hantera sin impuls som kan leda till konflikter samt till svårigheter i undervisningen. Samtliga respondenter lyfte att det kan finnas svårigheter med att hantera NPF eleverna vid olika situationer och att pedagogerna därför behöver arbeta på samma sätt kring eleverna.

9.3. NPF- barns svårigheter att tolka omvärlden och relationer

Respondenterna lyfte att NPF elever har svårigheter med det sociala samspelet, samt svårigheter med att uppfatta vad som är en olycka eller inte, något som leder till exempelvis konflikter samt att NPF elever agerar i våld eller verbalt. Respondenterna lyfte att NPF eleverna har svårigheter med att se sin egen del i en konflikt som uppstått, samt att de har svårigheter med att hantera konflikterna på ett konstruktivt sätt. De menade att NPF eleverna har svårigheter med att läsa av olika situationer som kan leda

till att de hamnar i konflikter med andra elever samt med pedagogerna. Vidare menade en av respondenterna att NPF eleverna som har svårigheter med det sociala samspelet ofta söker kontakt genom fysiska närmanden, något som kan uppfattas fel, men att vissa har lättare att söka kontakt. De menade att NPF elevernas svårigheter inom det sociala kan handla om hur mycket de har blivit tränade i olika sociala sammanhang, eftersom vissa elever är känsligare för ljud och intryck. Respondenterna lyfte att NPF eleverna har svårigheter med att behålla sina vänskapsrelationer samt att skaffa nya då de ofta bränner sina broar genom konflikter med andra elever eller pedagoger.

9.4. Svårigheter att anpassa sig till undervisningens förväntningar

Samtliga respondenter lyfte olika svårigheter som NPF elever kan ha som påverkar deras undervisning. Svårigheterna som nämndes var koncentrationssvårigheter, svårigheter med intryck och ljud, samt att de inte kan sitta still. Vidare nämnde de att NPF elever har svårigheter med att planera, förflyttningar samt att de kan känna sig otrygga. De lyfte att NPF eleverna kan ha svårare att vänta på sin tur och att förstå regler vid olika typer av uppgifter och aktiviteter i undervisningen. Respondenterna upplevde att NPF elevernas svårigheter medför att det har svårare att anpassa sig vid olika typer av aktiviteter som exempelvis tävlingssituationer eller aktiviteter i idrottshallen. Respondenterna upplevde att det finns svårigheter med att kunna anpassa undervisningen för NPF eleverna då klassrummen är för små, som medför att pedagogerna inte kan skapa en trivsamt miljö i klassrummet.

9.5. Pedagogernas uppfattning av anpassningar

De anpassningar som respondenterna beskrev har kategoriserats i 5 underrubriker, om anpassningar i det sociala samspelet, anpassningar genom material, resurser och en varierande undervisning samt anpassningar genom miljö. Respondenterna menade att det är viktigt att pedagogerna är uppmärksamma på vilka anpassningar som NPF eleverna kan behöva. Men att pedagogerna får hitta nya lösningar på anpassningar till NPF eleverna så att alla får samma möjlighet till inläring. Respondenterna uppgav att deras arbetssätt spelar in om de uppmärksammar elevernas behov, eftersom när pedagoger har uppmärksammat elevernas behov kan de ändra och förbättra undervisningen.

9.6. Anpassningar i det sociala samspelet

Respondenterna lyfte att det är viktigt att pedagogerna finns till och stöttar eleverna i deras sociala samspel. Något som pedagogerna kan göra genom att vara närvarande, stötta och förklara för att förebygga konflikter. Respondenterna uppgav att det är något som medför att eleven kommer in i olika sociala konstellationer, genom en närvarande pedagog, eftersom det närvarande vuxen stödet är en viktig del för NPF eleverna. Vidare lyfte de att om pedagogerna finns nära tillhands kan de bromsa eleven så att inga konflikter uppstår, något som medför att den onda spiralen undviks. Respondenterna lyfte att deras relationer till eleven kan bli ett stöd för hur NPF eleverna tar sig an andra sociala samspel, då pedagogen får syn på vilken kompetens och behov som eleven kan behöva. Samtliga respondenter lyfte att gemenskap i det sociala är en viktig del för alla elever och att pedagogerna därför behöver ge dem stöd för att kunna klara det på egen hand. Vidare lyfte de att det kan leda till att eleverna vågar utmana sig själva och bygga på sina sociala relationer om det finns en pedagog närvarande som stöd.

9.7. Anpassningar genom material

Anpassade material som respondenterna nämnde är time timers, bildstöd, rita vid samlingar samt att eleverna kan få kortare pauser. De menade att time timers är en bra anpassning som ger eleverna en tydlig bild av hur lång tid det är kvar på lektionen. Vidare menar de att NPF eleverna kan få ett schema på bänken tillsammans med en checklist där eleverna kan bocka av när de är klara med en uppgift. Bildstödet menade respondenterna att de kan använda i helklass så att alla får möjlighet att förstå schemat och de instruktioner som ges. Då får eleverna både se och höra instruktionerna och schemat för dagen. Samtliga respondenter uppgav att skolan och fritidshemmet behöver använda sig av olika metoder och material för att kunna inkludera alla eleverna i undervisningen, aktiviteter och i det sociala samspelet. Metoder som respondenterna lyfte är arbete med klossar vid räkning.

9.8. Anpassningar genom miljö

Utomhuspedagogik och rastaktiviteter var exempel som respondenterna nämner som viktiga, då det ger alla eleverna möjlighet att delta på samma villkor. Respondenterna lyfte att placeringen i klassrummet är en viktig anpassning för NPF eleverna så att de inte ska bli störda eller att de ska störa någon annan. En av respondenterna uppgav att

de i vissa fall låter NPF eleverna arbeta i enskilda rum där pedagogen kan anpassa undervisningen utifrån varje individ.

9.9. Anpassningar genom resurser

Respondenterna gav exempel på att klassvärdar kan vara en anpassning som leder till att eleverna känner sig behövda genom att de får hjälpa pedagogen. Samtliga respondenter uppgav att de hade velat få mer stöd från specialpedagogen för att kunna anpassa för NPF eleverna som gör att de kan delta i uppgifter och aktiviteter som ska genomföras. De menade att de hade velat ha konkreta tips på hur de kan arbeta kring NPF eleverna. Respondenterna uppgav att eleverna kan få arbeta i grupper eller i par, något som ger alla eleverna samma förutsättningar till inläring då eleverna kan hjälpa varandra samt att pedagogerna hinner med att hjälpa alla eleverna.

9.10. Anpassningar genom en varierande undervisning

Respondenterna lyfte att det är viktigt att arbeta med en varierande undervisning som leder till att alla eleverna får samma förutsättningar att vara delaktiga. De menade att uppdelade pass är ett annat viktigt arbetssätt för att alla eleverna ska få möjlighet att klara av hela lektionen eftersom det sker ett byte efter en viss tid. Respondenterna gav stationsarbete som ett exempel på anpassningar de kan arbeta med, eftersom undervisningen blir mer varierande. Det kan handla om att pedagogerna anpassar aktiviteter och uppgifter utifrån NPF eleverna så att alla får samma förutsättningar att kunna genomföra det som planerats.

10. Resultatanalys

Analysen av resultatet genomfördes genom en innehållsanalys som Olsson och Sörensen (2011) beskriver att råmaterialet analyseras och tagit fram de synliga komponenterna. Analysen innehåller kommunikations innehållet från intervjuer som sedan har avgränsats till forskningsfrågorna i studien (Olsson & Sörensen, 2011). Innehållsanalysens innehåll knyter an till den teoretiska utgångspunkt (Olsson & Sörensen, 2011), som i denna studie är det sociokulturella perspektivet som Säljö (2012) beskriver.

Studiens syfte var att undersöka vilka svårigheter pedagogerna upplever hos NPF elever, hur pedagogerna arbetar för att inkludera elever i undervisningen och det sociala, samt vilka anpassningar de kan ge NPF eleverna i undervisningen och det sociala samspelet.

Analysen har utgått från studiens frågeställningar för att kategorisera teman.

Frågeställningarna rör sig kring tre teman; inkludering, svårigheter och anpassningar.

Utifrån de svar vi fått fram har vi sedan kategoriserat resultaten under varje tema. Under rubriken om inkludering sammanfattas resultatet i sin helhet.

Genom analysen har vi fått fram två teman kring svårigheter; NPF- barns svårigheter att tolka omvärlden och relationer och svårigheter att anpassa sig till undervisningens förväntningar.

Utifrån frågeställningen om anpassningar har svaren tematiseras i fem olika kategorier: anpassningar i det sociala samspelet, anpassningar genom material, anpassningar genom miljö, anpassningar genom resurser och anpassningar genom varierande undervisning.

Resultaten under temat anpassningar visar att respondenterna gav exempel som på hur de arbetar för att alla elever ska få samma förutsättningar för inläring, exempelvis klassvärdar, resurser och arbete i par eller grupp. Analysen visar att dessa anpassningar går i linje med det sociokulturella perspektivet eftersom pedagogerna och andra elever är viktiga för varandra i deras lärande eftersom de kan lära av varandra (Säljö. 2012). Vidare lyfte respondenterna i kategorin resurser att närvarande pedagoger är viktigt för NPF eleverna

där de kan stötta eleverna i deras sociala samspel samt i deras undervisning, men att de också kan bromsa eleverna vid konflikter. Analyseras genom det sociokulturella perspektivet går det att koppla till begreppet scaffolding som innebär att pedagogerna ska vara närvarande för att sedan backa och bli mer avvaktande, så att eleverna kan stå

på egna ben (Säljö, 2012). Det sociokulturella perspektivet och begreppet scaffolding har betydelse för elevernas lärande, utveckling och gemenskap (Säljö, 2012).

11. Diskussion

I det här avsnittet kommer resultatet att sättas ihop med vad den tidigare forskningen säger. Delar av resultatet kommer att kopplas ihop med det teoretiska perspektivet som valts i underrubriken “kopplingar till teoretiskt perspektiv”. Sedan kommer förslag till fortsatt forskning och slutsatserna.

11.1. Resultatdiskussion

11.2. Inkludering är en viktig del i skolan

Vårt resultat framkom det att samtliga respondenter tycker att inkluderingsarbetet är en viktig del i skolan och på fritidshemmet, de menade att inkludering innebär att alla elever ska befinna sig i klassrummet. I vissa fall handlar det om kortare stunder. De framkom att inkluderingsarbetet är något som ständigt pågår. Resultat ur flera studier (Johansson, 2021; Lindblom, 2015; Malmqvist, 2018) visar att NPF eleverna blir utsatta för segregation där de hamnar i egna klassrum, undervisningsgrupper och i speciella klasser. Velasquez (2012) resultat lyfter att inkluderande integrering är något som skolan behöver ha fokus på för att alla får en plats i skolan. Velasquez (2012) resultat visar också att anpassningarna skulle ske i klassrummet där eleverna kunde lära om varandras olikheter. Resultaten visade att respondenterna upplevde att det är lättare att inkludera alla elever på fritidshemmet då verksamheten är bredare och friare än skolan.

11.3. Svårigheter är pedagogernas svårigheter

Resultaten visar att respondenterna menade att NPF elevers svårigheter inte bara är elevens utan också pedagogernas svårigheter, eftersom de saknar tillräckliga kunskaper kring de NPF-diagnoser som finns. De menade att om deras kunskap hade varit bättre att de lättare kunnat anpassa undervisningen som hade medfört att NPF eleverna kan känna trygghet. Samtliga respondenter uppgav att de upplever svårigheter kring hur de ska hantera NPF elevernas bristande impulskontroll som många gånger leder till konflikter och att de kan bli svårigheter hur de ska hantera dessa situationer. Detta stärks av flera studier (Eriksson och Carlsson, 2021; Malmqvist, 2018) att NPF

elevernas bristande impuls kontroll är en svårighet som orsakar problem i skolan och på fritidshemmet.

11.4. NPF- barns svårigheter att tolka omvärlden och relationer

I vårt resultat framkom det att respondenterna upplevde att NPF elever har svårigheter i det sociala samspelet, där eleverna hamnar i konflikter som de inte kan hantera på ett konstruktivt sätt. Respondenterna upplevde att NPF eleverna har svårare att uppfatta vad som är en olycka där elever kan agera i våld eller verbalt. Vi fann i vårt resultat att respondenterna upplevde att NPF eleverna har svårigheter med att läsa av olika situationer, något som leder till att de kan hamna i konflikter med både pedagogerna och andra elever. Respondenterna menade att NPF eleverna ofta bränner sina broar inom det sociala genom deras konflikter med andra elever och pedagoger, vilket leder till att de har svårare att behålla sina vänskapsrelationer samt att skaffa nya. Respondenternas upplevelser av NPF elevernas svårigheter bekräftas av flera studier (Eriksson och Carlsson, 2016; Fristedt, Nordfeldt och Gustafsson, 2013; Johansson, 2021) att NPF eleverna har större risk att hamna i konflikter med både kompisar, pedagoger och familj. Det stärks också av (Johansson, 2021; Malmqvist, 2013) att NPF elever har svårare inom det sociala när det kommer till att behålla sina vänskapsrelationer. Eriksson och Carlsson (2016) visar att NPF eleverna har svårare att hantera sina känslor, läsa av kroppsspråk, gester och mimik, vilket leder till deras bristande vänskapsrelationer.

11.5. Svårigheter att anpassa sig till undervisningens förväntningar

Resultatet visar att samtliga respondenter lyfte olika svårigheter som NPF elever kan ha som påverkar deras undervisning. Svårigheterna som nämndes var koncentrationssvårigheter, svårigheter med intryck och ljud, samt att de inte kan sitta still. Vilket stöds av flera studier (Eriksson och Carlsson, 2021; Malmqvist, 2018) att NPF elever har svårare att reglera sin uppmärksamhet, hantera sin impuls, hantera sin hyperaktivitet, koncentrationssvårigheter, flexibilitet samt förmågan att planera. Fristedt, Nordfeldt och Gustafsson (2013) visar i sitt resultat andra svårigheter som uppstår i undervisningen som NPF elever uppvisar, så som exempelvis läs- och skrivsvårigheter och språkstörningar som leder till att eleverna blir mer lättstörda. Resultatet visade att respondenterna upplever att NPF eleverna har svårigheter med att planera, förflyttningar samt att de kan känna sig otrygga. De lyfte att NPF eleverna kan

ha svårare att vänta på sin tur och att förstå regler vid olika typer av uppgifter och aktiviteter i undervisningen.

Respondenterna upplevde att NPF elevernas svårigheter medför att det har svårare att anpassa sig vid olika typer av aktiviteter som exempelvis tävlingssituationer eller aktiviteter i idrottshallen. Respondenterna upplevde att det finns svårigheter med att kunna anpassa undervisningen för NPF eleverna eftersom klassrummen är för små, som medför att pedagogerna inte kan skapa en trivsamt miljö. Johansson (2021) beskriver en annan svårighet som kan påverka undervisningen som i sin tur påverkar elevernas betyg och resultat är att NPF elever har svårt i skolan samt saknar en inre klocka som gör att de har svårt att komma i tid, genomföra uppgifter i rätt tid som i sin tur påverkar. Denna svårighet kan enligt Johansson (2021) studie bero på att NPF eleverna har svårare att skynda och anpassa sig efter andra.

11.6. Pedagogernas uppfattning av anpassningar

I resultatet av vår studie framkom det att respondenterna upplever att det är viktigt att pedagogerna är uppmärksamma på vilka anpassningar NPF eleverna kan behöva. Men att de som pedagoger ofta får hitta nya lösningar för anpassningarna till NPF eleverna så att alla får samma möjlighet till inläring. De framkom att pedagogernas arbetssätt spelar in om de uppmärksammar elevernas behov, eftersom anpassningarna av att ändra eller förbättra undervisningen först kan ske när pedagogerna har uppmärksammat behoven som finns. Detta stärks av Balldin och Hedevåg (2013) att pedagogerna behöver hitta rätt anpassningar och stöd som passar den enskilda eleven, något som hade underlättat om pedagogerna haft tillräckliga kunskaper kring anpassningar som kan underlätta deras skolgång. Eriksson och Carlsson (2012) menar att det inte är elevernas diagnos som utgör svårigheterna utan det handlar om skolans bristande stöd och kunskaper. Resultatet visade att respondenterna hade önskat att de fick mer stöd från EHT och specialpedagogen för att kunna inkludera alla elever samt att hitta rätt anpassningar till NPF eleverna.

11.7. Anpassningar i det sociala samspelet

I studiens resultat framkom det att respondenterna tyckte det var viktigt att pedagogerna finns till och stöttar eleverna i deras sociala samspel. Pedagogerna kan göra det genom att vara närvarande, stötta och förklara för att förebygga konflikter. Något som finns

inom det sociokulturella perspektivet som Säljö (2012) beskriver inom begreppet scaffolding som innebär att pedagogerna ska finnas närvarande och stötta eleverna men att de sedan backar och blir mer avvaktande för att eleverna ska få stå på egna ben. Resultatet av studien visade att respondenterna menade att en närvarande pedagog är en viktig del för NPF eleverna då de får en möjlighet till att komma in i olika sociala konstellationer. De visade sig att om pedagogerna finns närvarande för att bromsa eleverna vid konflikter leder det till att deras onda spiral kan undvikas. Att en elev får diagnosen NPF innebär en bekräftelse på varför den agerar som den gör, förklara tankar och känslor något som underlättar dennes behov (Nilsson Sjöberg, 2015). Elever som har diagnosen NPF upplever mer än andra elever att de misslyckas och stöter på me svårigheter i skolan vilket orsakar en ond spiral (Nilsson Sjöberg, 2015). Något som framkom i vårt resultat att respondenterna lyfte att en gemenskap i det sociala är en viktig del för alla elever och att pedagogerna därför behöver ge dem stöd för att kunna klara det självständigt. Resultatet visade att respondenterna upplevde att NPF eleverna ofta bränner sina broar i deras vänskapsrelationer genom de konflikter som uppstår med andra elever och pedagogerna.

11.8. Anpassningar genom material

Resultatet visar att respondenterna menar att det material som kan användas som stöd i undervisningen är time timers, bildstöd, rita vid samlingar samt att eleverna kan få kortare pauser. De menade att time timers är en bra anpassning som ger eleverna en tydlig bild av hur lång tid det är kvar på lektionen. Något som Sjölund, m.fl. (2017) nämner inom den tydliggörande pedagogiken samt de tydliggörande lärmiljöerna, där pedagogerna strukturerar omgivningen och använder sig av ett visuellt stöd för att alla eleverna förstår instruktioner och schemat. Respondenterna nämnde att NPF eleverna kan få ett schema på bänken tillsammans med en checklista där eleverna kan bocka av när de är klara med en uppgift. Bildstödet menade respondenterna att de kan använda i helklass så att alla får möjlighet att förstå schemat och de instruktioner som ges. Elever som är i behov av särskilt stöd har ofta någon form av diagnos, i många fall NPF, dessa elever behöver stöd utformat efter deras behov och för att stödet ska bli korrekt måste ett åtgärdsprogram sättas in (Persson, 2004). Att använda ett åtgärdsprogram innebär att stödet planeras, det följas upp och en utvärdering av stödet görs för att veta om stödet hjälpt eleven som är i behov (Persson, 2004). Respondenterna menade att eleverna både får se schemat för dagen samt höra instruktionerna. Vidare nämner respondenterna att

klossar kan användas vid olika sorters räkning för att ges som stöd för de elever som behöver det.

11.9. Anpassningar genom miljö

Resultatet av vår studie visade att rastaktiviteter och utomhuspedagogik är något som respondenterna nämner som viktigt, eftersom det ger alla eleverna samma möjlighet att delta på samma villkor. De visade sig också att placeringen i klassrummet är en viktig anpassning för NPF eleverna så att de inte ska kunna störa andra elever eller att de själva blir störda. Detta stärks av Malmqvist (2018) att NPF eleverna kan ha svårare att följa med i klassrumsundervisningen och att det därför kan vara bra att anpassa miljön i klassrummet med exempelvis bestämda platser och regler. Resultatet i vår studie visade att respondenterna använder sig av klassvärdar som en anpassning, något som leder till att eleverna känner sig behövda när de får hjälpa pedagogen. De visade sig också att om eleverna får arbeta i par eller grupp kan de hjälpa varandra samtidigt som de underlättar för pedagogen att hinna med att hjälpa alla eleverna. Det stärks av Säljö (2012) i det sociokulturella perspektivet där eleverna och pedagogerna är viktiga för varandras lärande genom att de kan lära av varandra. Studiens resultat visade att respondenterna tyckte de var viktiga för elevernas inläring när de kunde hjälpa varandra. Dock menar Östlund (2017) att pedagogerna kan använda sig av verktyg för att inkludera alla där ett verktyg kan vara mer elevassistenter. Östlund (2017) menar att det är något som kan bidra till en ökad inkludering samt en bättre lärmiljö där alla elever kan delta i undervisningen på samma villkor. Respondenterna menade att det är viktigt genom att det sker ett byte efter en viss tid så att eleverna inte behöver arbeta med samma uppgift under en längre tid.

12. Slutsatser

Slutsatserna som vi ska dra av studien är att det sociokulturella perspektivet är en del som respondenterna arbetade med i sin undervisning, där pedagogerna låter eleverna arbeta i grupper eller par för att kunna hjälpa varandra, något som den tidigare forskningen också styrker. Vi kunde se att pedagogerna använder sig av olika metoder i sin undervisning som som lyfts fram av den tidigare forskningen. Att ha närvarande pedagoger var en stor del i arbetet kring inkludering för eleverna i undervisningen, aktiviteter och det sociala

samspelet. Vi kunde koppla det till delar av läroplanens centrala innehåll och delar från barnkonventionen.

13. Metodreflektion

Ett problem som uppkom under datainsamlingen var att en av respondenterna blev sjuk och kunde därför inte delta, detta innebar att det blev 9 stycken respondenter. Det kan innebära att vi gick miste om bra information och kunskap där men vi hade en deadline att anpassa oss efter som resulterade att vi inte kunde invänta denna respondent. Vi hade kunnat mejla våra frågor till den respondenten men eftersom vi valde att göra de andra intervjuerna ansikte mot ansikte kände vi att de skulle försvinna viktiga delar, som känslor och att få den inspelad. Eftersom det är vanligt att människor blir sjuka skulle vi ha kunnat använda oss av enkäter istället som kunde ha påverkat att vi fått ett annat resultat. (Bryman, 2018). Dock hade det nog blivit problematiskt att använda sig av kvantitativ metod eftersom det kan bli svårare att få fram rättfärdiga data eftersom den inte är lika styrd i sina svar som en kvalitativ metod (Bryman, 2018).

Hade vi valt att använda oss av en kvantitativ metod hade vi fått in mer svårtolkade svar då den kvantitativa metoden handlar om mer korrekta frågor som ofta innehåller svar som ja och nej, vilket hade varit problematiskt i denna studie. Den kvantitativa metoden handlar om statistik som innebär tabeller och procent (Bryman, 2018). Vilket hade medfört att vi inte fått de svar vi idag har fått genom den kvalitativa metod som är mer fri där respondenterna får en möjlighet till att tolka frågorna och svara utifrån sin egen tolkning. Den kvalitativa metoden blev därför en styrka i vår studie då vi fick in svar som utgick från varje respondents egen tolkning, något som eftersträvade med denna studie. Då vi ville ha respondenternas tolkning på hur de upplever inkludering, svårigheter och anpassningar och stöd i undervisningen och de sociala när det handlar om NPF eleverna. Att få en bild av hur pedagogerna arbetar kring NPF elever i olika situationer, samt för att få en bild om de arbetar på ett inkluderande sätt kring alla elever.

14. Förslag till fortsatt forskning

För att fortsätta forska kring ämnet kan det utgå från både NPF elevernas perspektiv samt pedagogernas perspektiv, för att se om eleverna uppfattar pedagogernas anpassningar och arbetssätt som fungerande. Där kan de genomföra intervjuer med elever och pedagoger samt att de kan genomföra observationer under en längre tid i samband med intervjuerna. För att se om pedagogernas anpassningar och stöd fungerar för eleverna och hur de uppfattar att pedagogerna försöker arbeta för att de ska få samma förutsättningar. Att genomföra den undersökningen på lågstadiet eller mellanstadiet eftersom den tidigare forskningen är gjort på NPF elever som går i gymnasiet och hur de har upplevt sin skolgång.

Referenslista

Alm, J. (2017, 24 september). *Jag gråter för min son- han orkar inte mer*. Aftonbladet.

<https://www.aftonbladet.se/debatt/a/npz15/jag-grater-for-min-son--han-orkar-inte-mer>

Hämtad 10/4-23

Balldin, N. & Hedevåg, K. (2013). En skola som hjälper eller stjälper? ADHD ur ett pedagogiskt perspektiv *Tidsskrift socialmedicinsk* 3/2013 s 432- 440

<https://docplayer.se/18488449-En-skola-som-hjalper-eller-stjalper-adhd-ur-ett-pedagogiskt-perspektiv.html> hämtad 6/4-23

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*: TPB.

Elvstrand, H, Lago, L & Lundqvist, J. (2022). Fritidshemslärares arbete, trivsel, inkluderande arbetssätt och samverkan. *FPPU vol.6 no.2 2022*

<https://tidsskrift.dk/FPPU/article/view/134278/179219> Hämtad 10/4-23

Fristedt, Nordfeldt, Gustafsson (2013) Att lyckas med ADHD – en skolbaserad utrednings- och stödmodell *Socialmedicinsk tidskrift* 3/2013

<https://docplayer.se/17304491-Att-lyckas-med-adhd-en-skolbaserad-utrednings-och-stodmodell.html> hämtad 10/4-23

Gillberg, C. (2013). *Ett barn i varje klass: om ADHD och DAMP*. (3., [oförändrade] uppl.) : Studentlitteratur.

Hemlin, A. & Järnehall, F. (2019, 2 Juli). *Våra barn drabbas av skolans bristande stöd*. Aftonbladet.

<https://www.aftonbladet.se/debatt/a/JoLpz4/vara-barn-drabbas-av-skolans-bristande-stod> Hämtad 10/4-23

Hjörne, E. (2012) ”Det har skett en stor förändring hemma ”Elevidentitet, föräldrars motstånd och ADHD i den svenska skolan *Utbildning & Demokrati* 2012,

vol 21, nr 3, 91–106 Tema: Att normalisera de marginaliserade *Tidsskrift sidor 1-16*

<https://journals.oru.se/uod/article/view/979/968> hämtad 30/3-23

Karlsson, A. (2020). *Specialpedagogik för fritids: en grundbok*. (upplaga 1).

Studentlitteratur.

Lindblom, J (2015). Genrestratifiering och massmedias neutralisering av kritiken mot ADHD: Ett kunskapssociologiskt perspektiv Source: *Sociologisk Forskning*, Vol. 52,

No. 1 (2015), pp. 33-60

<https://www.jstor.org/stable/24393142> hämtad 30/3-23

Lundh, L. (2022, 8 augusti). *Det borde heta "En skola för alla oavsett behov"*.

Omtanke.

<https://omtanke.today/det-borde-heta-en-skola-for-alla-oavsett-behov-288725/nyhet.html>

Hämtad 10/4-23

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. (2022). Skolverket

hämtad 10/4-23 <https://www.skolverket.se/getFile?file=9718>

Malmqvist, J. (2018). Har skolgången för ADHD-elever nått ett vägskaäl?

Tidsskrift <https://doi.org/10.1080/13632752.2018.1462974> Volym 23, nummer 4

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13632752.2018.1462974?src=recsys>

hämtad 10/4-23

Nilsson, Sjöberg, M. (2015). Diagnosens Janusansikte: exemplet adhd. En livsberättelse om oro, sökandet efter kontroll och sammanbrott. *Socialmedicinsk tidsskrift* 5/2015.

<https://socialmedicinsktidsskrift.se/index.php/smt/article/view/1351/1167> Hämtad 10/4-23

Persson, B. (2004). Specialpedagogik och dokumentation i en skola för alla En fråga om likvärdighet, rättvisa eller rättigheter?. *Utbildning & Demokrati, VOL 13, NR 2, s 97-113*

<https://journals.oru.se/uod/article/view/775/764>

Hämtad 10/4-23

Riksförbundet Attention. (2018). *NPF- diagnoser*

<https://attention.se/npf/> hämtad 10/4-23

Sjölund, A., Jahn, C., Lindgren, A. & Reuterswärd, M. (2017). *Autism och ADHD i skolan: handbok i tydliggörande pedagogik*. (Första utgåvan). Natur & Kultur.

SFS 2010:800. *Skollagen*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800#K2 hämtade 2/5-23

SPSM. (2020). *Vad är neuro-psykiatriska funktions-nedsättningar (NPF)?*

<https://www.spsm.se/funktionsnedsattningar/neuropsykiatriska-funktionsnedsattningar-npf/vad-ar-neuropsykiatriska-funktionsnedsattningar-npf/> hämtad 10/4-23

Säljö, R. (2012). Den lärande människan- teoretiska perspektiv. I. Lundgren, U.P., Säljö, R. & Liberg, C. (red.) *Lärande, skola, bildning: [grundbok för lärare]*. (2., [rev. och uppdaterade] utg.): Natur & kultur.

Unicef. (2009). *Barnkonventionen*. Hämtad 2023-04-13 från

<https://beta.unicef.se/barnkonventionen/las-texten>

Velasquez, A (2012). *AD/HD i skolans praktik En studie om normativitet och motstånd i en särskild undervisningsgrupp* Masteruppsats Uppsala universitet

ISSN 0347-1314 ISBN 978-91-554-8293-0

<http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:509723/FULLTEXT01.pdf> hämtad 10/4-23

Östlund, D. (2017). Elevassistenter: En möjlighet eller ett hinder för elevers inkludering och delaktighet *Tidskrift Specialpædagogik*, ISSN 0107-0649, Vol. 37, nr 3/4, s. 106-117

<http://hkr.diva-portal.org/smash/get/diva2:1163415/FULLTEXT01.pdf> hämtad 10/4-23

Bilaga

Intervjumall

Vad är du utbildad till?

Känner du att du räcker till för eleverna med NPF? på vilket sätt?

Information om diagnoser

Tycker du att ni får tillräckligt med information om vilka behov eleverna med NPF har?

Inkludering

På vilket sätt arbetar du för att inkludera alla elever i undervisningen?

Tycker du att det finns tillräckligt med resurser på att inkludera alla elever?

Tycker du att ni får tillräckligt med stöttning av ledningen gällande elever med NPF för att kunna inkludera dem?

Hur ser du på inkluderingen i skolan?

Hade det underlättat undervisningen om man inte alltid behöver inkludera elever med NPF?

Svårigheter och anpassningar

Upplever du att det finns tillräckligt med resurser för att anpassa undervisningen till de elever med NPF?

Vilka svårigheter kan du uppleva hos elever med NPF?

Vilka typer av anpassningar kan det handla om?

Sociala situationer

Hur upplever du att elever med NPF fungerar i de sociala situationerna?

Upplever du att elever med NPF har samma sociala situationer som de andra eleverna?

Har eleverna med NPF ungefär lika många kompisar i skolan som elever utan NPF?

Hur kan du stötta eleverna i olika sociala situationer?

Skillnader mellan skolan och fritids

Finns det skillnader med inkludering under tiden i skolan och tiden på fritids för eleverna med NPF?

Hur skiljer sig resursfördelningen mellan skolan och fritids?

Upplever du att elever med NPF blir av med sina resurs på fritids?

Teoretiskt perspektiv

Sociokulturella är ett perspektiv som innebär att man lär av varandra. Tycker du att det är ett perspektiv som kan komma till användning i en klass där det finns elever med NPF?

Learning by doing är ett begrepp inom pragmatismen som innebär att man lär sig genom att göra. Upplever du att det är något som används i skolan?

Tror du att Learning by doing är ett bra sätt att arbeta med de elever som har en NPF diagnos?

Barndomssociologi är ett perspektiv som har barns bästa i fokus och där deras barndom skapas. Perspektivets huvudfokus är för barn, om barn och med barn. Tycker ni att det är något som följs i skolan och på fritidshemmet? Att man alltid utgår för, om och med barnet